

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA TRANSPORTU, BUDOWNICTWA I GOSPODARKI MORSKIEJ¹⁾**

z dnia 2013 r.

**w sprawie kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych
i pojazdów przewożących wartości pieniężne**

Na podstawie art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. Nr 30, poz. 151, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe programy kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne;
- 2) szczegółowy tryb postępowania w sprawie wydania i przedłużenia zezwolenia dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne;
- 3) wzór zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne oraz wzory innych dokumentów stosowanych w sprawach, o których mowa w pkt 2;
- 4) wysokość opłaty za wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) ustawie – rozumie się przez to ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami;
- 2) kursie podstawowym – rozumie się przez to kurs, o którym mowa w art. 107 ust. 4 ustawy;
- 3) kursie uzupełniającym – rozumie się przez to kurs uzupełniający, o którym mowa w art. 107 ust. 5 ustawy;
- 4) zezwoleniu – rozumie się przez to zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne oraz przedłużenie ważności zezwolenia;
- 5) egzaminie – rozumie się przez to kontrolne sprawdzenie poziomu osiągniętej wiedzy i umiejętności, o którym mowa w art. 107 ust. 4 pkt 3 oraz ust. 5 pkt 2 ustawy;
- 6) odpowiednim organie jednostki – rozumie się przez to organ, o którym mowa w art. 109 ust. 5 ustawy.

Rozdział 2

Kurs podstawowy i kurs uzupełniający

¹⁾ Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej kieruje działem administracji rządowej – transport, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (Dz. U. Nr 248, poz. 1494 oraz z 2012 r. poz. 1396).

²⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 92, poz. 530, Nr 106, poz. 622, Nr 205, poz. 1210, Nr 227, poz. 1367 i Nr 244, poz. 1454, z 2012 r. poz. 113 oraz z 2013 r. poz. 82.

§ 3. Kurs podstawowy i kurs uzupełniający prowadzi się zgodnie z programem kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne, stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 4. 1. Kurs podstawowy obejmuje co najmniej:

- 1) w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A – 49 godzin, w tym 13 godzin zajęć teoretycznych i 36 godzin zajęć praktycznych;
- 2) w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E – 28 godzin, w tym 11 godzin zajęć teoretycznych i 17 godzin zajęć praktycznych.

2. Kurs uzupełniający dla osoby posiadającej zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A obejmuje co najmniej – w przypadku rozszerzenia zakresu zezwolenia o kategorie prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E – 22 godziny, w tym 5 godzin zajęć teoretycznych i 17 godzin zajęć praktycznych;
- 2) B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E obejmuje co najmniej:
 - a) w przypadku rozszerzania zakresu zezwolenia o kategorie prawa jazdy A1, A2 i A – 43 godziny, w tym 7 godzin zajęć teoretycznych i 36 godzin zajęć praktycznych,
 - b) w przypadku rozszerzania zakresu zezwolenia o kategorie prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E – 12 godzin, w tym 2 godziny zajęć teoretycznych i 10 godzin zajęć praktycznych.

§ 5. Kurs podstawowy i kurs uzupełniający prowadzi się w zakresie prawa jazdy kategorii:

- 1) A1, A2 i A – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii A;
- 2) B1, B i B+E – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii B i B+E;
- 3) C1, C1+E, C i C+E – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii C i C+E;
- 4) D1, D1+E, D i D+E – z wykorzystaniem pojazdów określonych dla prawa jazdy kategorii D.

§ 6. 1. Łączny czas trwania zajęć osoby szkolonej nie może w ciągu doby przekroczyć 8 godzin.

2. Godzina zajęć:

- 1) teoretycznych trwa 45 minut;
- 2) praktycznych trwa 60 minut.

Rozdział 3

Egzamin

§ 7. 1. Po zakończeniu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego ośrodek doskonalenia techniki jazdy prowadzący kurs organizuje egzamin sprawdzający poziom osiągniętej wiedzy i umiejętności.

2. Egzamin składa się z części teoretycznej i praktycznej.

3. Egzamin jest organizowany przez komisję egzaminacyjną składającą się z trzech osób, w tym:

- 1) wykładowców lub instruktorów techniki jazdy, w przypadku egzaminu z części teoretycznej lub
- 2) instruktorów techniki jazdy posiadających uprawnienia w zakresie prawa jazdy kategorii objętych egzaminem, w przypadku egzaminu z części praktycznej.

§ 8. 1. Część teoretyczna egzaminu obejmuje 20 pytań testowych z zakresu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego.

2. Ze wszystkich możliwych odpowiedzi podanych przy każdym pytaniu testowym tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa.

3. Część teoretyczna egzaminu trwa 25 minut.

4. Osoba szkolona uzyskuje pozytywny wynik z części teoretycznej egzaminu, jeżeli poprawnie odpowie na co najmniej 18 pytań.

5. Warunkiem przystąpienia do części praktycznej egzaminu jest uzyskanie pozytywnego wyniku z części teoretycznej.

§ 9. 1. Podczas części praktycznej egzaminu w zakresie prawa jazdy kategorii:

1) A1, A2 i A należy prawidłowo wykonać następujące zadania:

- a) slalom przodem,
- b) jazdę po łuku drogi,
- c) jazdę przodem po wyznaczonym torze;

2) B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E należy prawidłowo wykonać następujące zadania:

- a) slalom przodem,
- b) jazdę po łuku drogi,
- c) jazdę przodem po wyznaczonym torze,
- d) parkowanie przodem.

2. Maksymalny czas na wykonanie zadań przewidzianych w części praktycznej egzaminu, o których mowa w ust. 1, określa komisja egzaminacyjna w zależności od warunków pogodowych oraz wykorzystywanej infrastruktury technicznej. Podczas przygotowania poszczególnych zadań komisja egzaminacyjna uwzględnia wskazówki dotyczące realizacji zadań określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia oraz infrastrukturę techniczną i rodzaj pojazdu.

3. Osoba szkolona uzyskuje:

1) pozytywny wynik z części praktycznej egzaminu, jeżeli prawidłowo wykona w wyznaczonym czasie każde z przewidzianych zadań;

2) negatywny wynik z części praktycznej egzaminu, jeżeli:

- a) dwukrotnie nieprawidłowo wykona przewidziane zadanie,
- b) dwukrotnie nie wykona przewidzianych zadań w wyznaczonym przez komisję czasie.

§ 10. 1. W przypadku uzyskania negatywnego wyniku z części teoretycznej lub praktycznej egzaminu można ponownie przystąpić do każdej części egzaminu, z której uzyskało się negatywny wynik, po uzgodnieniu terminu we właściwym ośrodku doskonalenia techniki jazdy prowadzącym kurs podstawowy albo kurs uzupełniający.

2. Od osoby, która zamierza ponownie przystąpić do części teoretycznej lub praktycznej egzaminu, z której uzyskała negatywny wynik, nie wymaga się, aby po raz kolejny uczestniczyła w kursie podstawowym albo kursie uzupełniającym.

§ 11. 1. W przypadku uzyskania pozytywnego wyniku egzaminu kierownik ośrodka doskonalenia techniki jazdy wydaje osobie szkolonej zaświadczenie o ukończeniu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne.

2. Zaświadczenie wystawia się niezwłocznie po uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu.

3. Wzór zaświadczenia o ukończeniu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne jest określony w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

Rozdział 4

Zezwolenie

§ 12. 1. Zezwolenie wydaje starosta w przypadku:

- 1) osoby ubiegającej się o wydanie zezwolenia po otrzymaniu:
 - a) wniosku o wydanie zaświadczenia,
 - b) kopii dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 1 ustawy,
 - c) kopii dowodu uiszczenia opłaty za wydanie zezwolenia, z zastrzeżeniem art. 109 ust. 6 ustawy;
- 2) osoby ubiegającej się o przedłużenie ważności zezwolenia po otrzymaniu:
 - a) wniosku o przedłużenie ważności zaświadczenia,
 - b) kopii dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 3 ustawy,
 - c) kopii dowodu uiszczenia opłaty za przedłużenie ważności zezwolenia, z zastrzeżeniem art. 109 ust. 6 ustawy.

3. Warunkiem wydania zezwolenia jest przedłożenie do wglądu oryginałów składanych dokumentów.

4. Zezwolenie osobie będącej żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszem oraz pracownikiem: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i organów kontroli skarbowej, a także pracownikiem wojska, wydaje odpowiedni organ jednostki w przypadku, kiedy:

- 1) osoby ubiega się o wydanie zezwolenia – na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 1 ustawy;
- 2) osoba ubiega się o przedłużenie ważności zezwolenia – na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 3 ustawy;

§ 13. W celu wydania zezwolenia należy:

- 1) przeprowadzić niezwłocznie weryfikację złożonych dokumentów w zakresie:
 - a) poprawności ich wypełnienia oraz kompletności,
 - b) spełnienia określonych w ustawie przesłanek do wydania zezwolenia;
- 2) w przypadku braków w dokumentacji wezwać, w trybie art. 64 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.³⁾), osobę, której dokumenty dotyczą, do ich uzupełniania;
- 3) w przypadku gdy wynik weryfikacji dokumentów jest pozytywny – niezwłocznie wypełnić druk zezwolenia w terminie nie dłuższym niż 2 dni robocze od dnia, w którym dokonano pozytywnego wyniku weryfikacji wymaganych dokumentów;

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. Nr 49, poz. 509, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 169, poz. 1387, z 2003 r. Nr 130, poz. 1188 i Nr 170, poz. 1660, z 2004 r. Nr 162, poz. 1692, z 2005 r. Nr 64, poz. 565, Nr 78, poz. 682 i Nr 181, poz. 1524, z 2008 r. Nr 229, poz. 1539, z 2009 r. Nr 195, poz. 1501 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 40, poz. 230, Nr 167, poz. 1131, Nr 182, poz. 1228 i Nr 254, poz. 1700, z 2011 r. Nr 6, poz. 18, Nr 34, poz. 173, Nr 106, poz. 622 i Nr 186, poz. 1100 oraz z 2012 r. poz. 1101.

4) w przypadku gdy wynik weryfikacji jest negatywny – odmówić w drodze decyzji wydania zezwolenia.

§ 14. Wzór wniosku o wydanie albo przedłużenie ważności zezwolenia jest określony w załączniku nr 3 do rozporządzenia.

§ 15. Wzór zezwolenia jest określony w załączniku nr 4 do rozporządzenia.

§ 16. Wysokość opłaty za wydanie zezwolenia wynosi 50 zł.

Rozdział 5

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 17. 1. Osoba posiadająca zaświadczenie wydane w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137) w celu uzyskania zezwolenia składa do starosty:

- 1) wniosek o wydanie zezwolenia;
- 2) kopię zaświadczenia wydanego w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 3) kopię aktualnego orzeczenia lekarskiego wydanego na podstawie art. 122 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym albo kopię aktualnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne;
- 4) kopię aktualnego orzeczenia psychologicznego wydanego na podstawie art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym albo kopię aktualnego orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne;
- 5) kopię dowodu uiszczenia opłaty za wydanie zezwolenia, z zastrzeżeniem art. 109 ust. 6 ustawy.

2. Warunkiem wydania zezwolenia jest przedłożenie do wglądu oryginałów składanych dokumentów.

3. W przypadku gdy osoba, o której mowa w ust. 1, jest żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszem oraz pracownikiem: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i organów kontroli skarbowej, a także pracownikiem wojska, zezwolenie wydaje odpowiedni organ jednostki na podstawie:

- 1) zaświadczenia wydanego w trybie art. 95a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym;
- 2) aktualnego orzeczenia lekarskiego wydanego na podstawie art. 122 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym albo kopię aktualnego orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne;
- 3) aktualnego orzeczenia psychologicznego wydanego na podstawie art. 124 ust. 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym albo kopię aktualnego orzeczenia

psychologicznego o braku przeciwwskazań psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne.

§ 18. 1. Do dnia 3 stycznia 2016 r. odpowiedni organ jednostki osobie ubiegającej się o wydanie zezwolenia, która jest żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszem oraz pracownikiem: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i organów kontroli skarbowej, a także pracownikiem wojska, wydaje zezwolenie na podstawie dokumentów, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy.

§ 19. 1. Do dnia 3 stycznia 2016 r. podczas kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Biura Ochrony Rządu nie realizuje się zagadnienia nr 5 w temacie nr 4.2 Programu kursu dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

2. Realizację zagadnienia nr 5 podczas kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego dla funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej oraz Biura Ochrony Rządu zastępuje się realizacją odpowiednich zagadnień w temacie nr 4.2 Programu kursu dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne określonego w załączniku nr 1 do rozporządzenia w następującym wymiarze:

- 1) zagadnienie nr 2 – łącznie 5 godzin zajęć praktycznych;
- 2) zagadnienie nr 3 – łącznie 5 godzin zajęć praktycznych;
- 3) zagadnienie nr 4 – łącznie 8 godzin zajęć praktycznych.

3 Przepis ust. 1 i 2 stosuje się do kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego rozpoczętego do dnia 3 stycznia 2016 r.

§ 21. Rozporządzenie wchodzi w życie w dniu następującym po dniu ogłoszenia.

**MINISTER
TRANSPORTU, BUDOWNICTWA
I GOSPODARKI MORSKIEJ**

*Za zgodność, pod względem
prawnym i redakcyjnym*

DEPARTAMENT PRAWNY
Departament Prawny

Załącznik nr 1

PROGRAM KURSU DLA KIEROWCÓW POJAZDÓW UPRIWILEJOWANYCH I POJAZDÓW PRZEWOŻĄCYCH WARTOŚCI PIENIĘŻNE

1. Celem kursu dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne jest przygotowanie kierującego pojazdem do bezpiecznego wykonywania manewrów na drodze oraz pokazanie mu granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe. Istotne jest również przedstawienie trudności związanych z kierowaniem pojazdem w różnych warunkach, w szczególności na śliskiej nawierzchni.

2. Ze względu na konieczność zapewnienia niezbędnych warunków bezpieczeństwa podczas przeprowadzania zajęć praktycznych z techniki i taktyki jazdy w warunkach specjalnych, na trzy osoby szkolone powinien przypadać jeden instruktor techniki jazdy. Grupa nie może liczyć więcej niż 12 osób szkolonych na terenie jednego obiektu szkoleniowego.

3. Podczas wykonywania ćwiczeń należy zwracać szczególną uwagę osób szkolonych na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa oraz wskazywać na zagrożenia wynikające z przeceniania własnych umiejętności kierowania pojazdem.

4. Osoby prowadzące szkolenie oraz osoby w nim uczestniczące potwierdzają każdorazowo przeprowadzenie poszczególnych zajęć w ramach kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego w dzienniku osób szkolonych, który powinien zawierać:

- 1) imiona i nazwiska osób szkolonych oraz numery PESEL albo daty urodzenia, w przypadku osób nieposiadających numeru PESEL;
- 2) zakres pod względem kategorii prawa jazdy i numer kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego;
- 3) datę rozpoczęcia i datę zakończenia kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego;
- 4) wykaz zajęć teoretycznych i praktycznych, z uwzględnieniem:
 - a) tematów przeprowadzonych zajęć,
 - b) daty przeprowadzonych zajęć;
 - c) liczby godzin przeprowadzonych zajęć;
 - d) podpisów osób szkolonych potwierdzających obecność tych osób na zajęciach;
 - e) imion, nazwisk i podpisów osób prowadzących zajęcia.

I. Kurs podstawowy

Temat nr 1: Przepisy ruchu drogowego

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna znać zasady:

- wynikające z przepisów ruchu drogowego oraz ich wpływ na bezpieczeństwo,
- bezpiecznego wykonywania manewrów,
- uczestniczenia w ruchu drogowym pojazdu uprzywilejowanego i pojazdu przewożącego wartości pieniężne.

Kategoria uprawnień	Zagadnienia	Wskazówki dotyczące realizacji	Osoba prowadząca	Metoda	Czas realizacji
Wszystkie kategorie	<ol style="list-style-type: none">Wybrane definicje i pojęciaZasady w ruchu drogowymPodstawowe manewry w ruchu drogowymPrawa i obowiązki kierującego pojazdem uprzywilejowanym oraz ułatwienia w ruchu drogowym dotyczące kierującego pojazdem uprzywilejowanymTaktyka jazdy pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężneRuch pojazdów w kolumnie	<p>Omówienie definicji pojazdu uprzywilejowanego, szczególnej ostrożności, pasa ruchu, skrzyżowania oraz wyjaśnienie pojęcie prędkości bezpiecznej.</p> <p>Scharakteryzowanie zasady ostrożności i szczególnej ostrożności, zasady sygnalizacji (zdarzenie drogowe, awaria pojazdu), zasady ograniczonego zaufania, zasady hierarchiczności poleceń. Omówienie podstawowych manewrów w ruchu drogowym, takich jak: zmiana kierunku jazdy, zmiana pasa ruchu, omijanie, wymijanie, wyprzedzanie. Zwrócenie uwagi na prawa i obowiązki kierującego pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne, w tym obowiązek stosowania się do poleceń i sygnałów dawanych przez osoby kierujące ruchem lub upoważnione do jego kontroli. Omówienie obowiązków uczestnika ruchu drogowego i innej osoby znajdującej się na drodze w stosunku do pojazdu uprzywilejowanego i pojazdu przewożącego wartości pieniężne. Wskazanie zagrożeń związanych z trasą przejazdu, w szczególności: skrzyżowania dróg, przejścia dla pieszych, przejazdy kolejowe, duże natężenie ruchu, jazdę w warunkach ciasnej zabudowy miejskiej, duże natężenie ruchu, wybór drogi jazdy (torowisko, chodnik, przestrzeń między pasami), jazda pod prąd.</p> <p>Omówienie przepisów regulujących ruch pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne w kolumnach. Zwrócenie szczególnej uwagi na bezpieczny odstęp między pojazdami w kolumnie oraz na rolę prowadzącego i zamykającego kolumnę.</p>	Wykładowca, instruktor nauki jazdy lub instruktor techniki jazdy	Wykład z wykorzystaniem prezentacji multimedialnej lub plansz poglądowych	3 godziny (T)

Temat nr 2: Psychologia transportu

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna znać:

- mechanizmy regulujące proces kierowania pojazdami,
- wpływ różnych czynników na zachowania i sposób kierowania pojazdami oraz związane z tym wpływem zagrożenia.

Kategoria uprawnień	Zagadnienia	Wskazówki dotyczące realizacji	Osoba prowadząca	Metoda	Czas realizacji
Wszystkie kategorie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mechanizmy regulujące proces kierowania pojazdami 2. Wpływ osobowości na zachowania kierowców na drodze 3. Stres w pracy kierowcy 4. Wpływ alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz zmęczenia na zachowanie i zdolność kierowania pojazdem 	<p>Omówienie mechanizmów percepcji wzrokowej i słuchowej, błędów percepcji, zagadnień związanych z uwagą, umiejętnością łączenia i kojarzenia informacji płynących z różnych źródeł, wpływu stresu na procesy poznawcze. Przedstawienie rodzajów osobowości, wskazanie wpływu osobowości na zachowania kierowców na drodze, w tym osobowościowe uwarunkowania do podejmowania ryzyka i do ryzykownej jazdy. Scharakteryzowanie pojęcia stresu, czynników powstawania stresu u kierowców i jego wpływu na zachowania na drodze oraz wpływu stresu, zmęczenia i agresji na wypadki drogowe. Omówienie wpływu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu oraz zmęczenia na upośledzenie funkcji związanych z kierowaniem pojazdem.</p>	Osoba z dyplomem magistra psychologii uzyskanym na polskiej uczelni wyższej lub dyplomem równorzędnym uzyskanym za granicą	Wykład i ćwiczenia	2 godziny (T)

Temat nr 3: Problematyka wypadków drogowych

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna znać zagadnienia dotyczące przyczyn i oceny wypadków drogowych, a także zapobiegania im.

Kategoria uprawnień	Zagadnienia	Wskazówki dotyczące realizacji	Osoba prowadząca	Metoda	Czas realizacji
Wszystkie kategorie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojęcie zdarzenia drogowego 2. Wypadki drogowe – przyczyny, ocena i zapobieganie 3. Statystyka wypadków drogowych 	<p>Omówienie rodzajów zdarzeń drogowych, ich przyczyn (człowiek, pojazd, droga) i kosztów społecznych zdarzeń drogowych. Wykorzystanie prezentacji symulujących przebieg wypadków drogowych. Przedstawienie aktualnej statystyki wypadków drogowych ze szczególnym wskazaniem ich przyczyn. Omówienie zagadnień związanych z poprawą bezpieczeństwa w ruchu drogowym (zapobieganie i edukacja).</p>	Wykładowca, instruktor nauki jazdy lub instruktor techniki jazdy	Wykład	2 godziny (T)

Temat nr 4.1: Technika i taktyka jazdy w warunkach specjalnych w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna:

- umieć kierować pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne z zachowaniem ogólnych zasad z zakresu techniki i taktyki jazdy pojazdem,
- umieć manewrować pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne po wyznaczonej trasie – slalomy,
- znać konsekwencje przecenienia własnych umiejętności,
- wiedzieć, jak prędkość jazdy wpływa na zwiększenie trudności kierowania pojazdem w różnych sytuacjach drogowych,
- mieć większą świadomość, jakie znaczenie ma unikanie ryzyka drogowego,
- wiedzieć, jak jest związek między prędkością jazdy a czasem zaistnienia zdarzenia drogowego,
- znać trudności związane z prawidłową oceną zachowania się pojazdu na różnych nawierzchniach drogowych,
- znać związek pomiędzy techniką i taktyką jazdy a zachowaniem się pojazdu,
- umieć prawidłowo hamować pojazdem na prostym odcinku oraz na łuku drogi.

Kategoria uprawnień	Zagadnienie	Wskazówki dotyczące realizacji	Osoba prowadząca	Metoda	Czas realizacji
A1, A2 i A	1. Przygotowanie pojazdu	Omówienie budowy motocykla terenowego i szosowego, zapoznanie osób szkolonych z przeznaczeniem poszczególnych elementów jego wyposażenia. Zwrócenie szczególnej uwagi na wyposażenie specjalne (sygnały uprzywilejowania w ruchu). Omówienie czynności związanych z przygotowaniem pojazdu i wskazanie ich wpływu na bezpieczeństwo jazdy. Zapoznanie z charakterystyką i parametrami technicznymi pojazdu. Wskazanie właściwej pozycji kierującego podczas kierowania pojazdem.	Instruktor techniki jazdy	Omówienie zagadnienia, pokaz	2 godziny (T)
	2. Jazda na torze ziemnym, umiejętność utrzymywania prawidłowej pozycji w trakcie jazdy po nierównym terenie	Omówienie i pokazanie techniki i taktyki jazdy motocyklem terenowym po prostych odcinkach toru ziemnego i po łukach. Przedstawienie i zademonstrowanie pokonywania wzniesień i spadków terenu. Omówienie ćwiczenia, a następnie zademonstrowanie prawidłowego ich wykonania. Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.	Instruktor techniki jazdy	Omówienie zagadnienia pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia	1 godzina (T) 7 godzin (P)
	3. Ogólne zasady techniki i taktyki jazdy	Przypomnienie i pokazanie techniki i taktyki jazdy motocyklem szosowym po prostych odcinkach toru	Instruktor techniki jazdy	Omówienie zagadnień	1 godzina (T)

			5 godzin (P)
<p>motocyklem szosowym</p> <p>4. Hamowanie awaryjne na wprost</p>	<p>szkoleniowego:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ruszanie z miejsca; 2) zmiana i redukcja biegów; 3) prawidłowe sposoby hamowania i zatrzymywania pojazdu (przy użyciu hamulca przedniego i tylnego oraz obydwu hamulców równocześnie). <p>Zwrócenie uwagi na znaczenie umiejętności płynnego posługiwania się manetką przyspieszenia i dźwignią sprzęgła pojazdu.</p> <p>Omówienie ćwiczeń, a następnie zademonstrowanie prawidłowego ich wykonania. Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>Zademonstrowanie techniki ruszania z miejsca, osiągnięcia optymalnych obrotów silnika, zmiany biegów.</p> <p>Podkreślenie konieczności płynnego manewrowania manetką przyspieszenia i dźwignią sprzęgła pojazdu.</p> <p>Zwrócenie uwagi na technikę i taktykę jazdy pojazdem przy hamowaniu i zatrzymaniu się. Omówienie manewru awaryjnego hamowania przy dużej prędkości, przy zachowaniu właściwego toru jazdy i użyciu hamulca przedniego i tylnego jednocześnie. Pojazd powinien być zatrzymany w taki sposób, żeby nie groziło to jego przewróceniem.</p> <p>Zaprezentowanie kolejno następujących ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ruszanie z miejsca i zatrzymanie się przed wyznaczoną linią; 2) przyspieszanie i zwalnianie, prawidłowa zmiana biegów; 3) hamowanie awaryjne na wprost przy prędkości co najmniej 50 km/h. <p>Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję na motocyklu i indywidualnie wykonała ćwiczenia. Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p>	<p>pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia</p>	5 godzin (P)
<p>5. Pokonywanie zakrętów</p>	<p>Zwrócenie uwagi na technikę i taktykę jazdy</p>	<p>Instruktor</p>	<p>Omówienie</p> <p>1 godzina</p>

<p>6. Hamowanie awaryjne w zakręcie – umiejętność właściwego używania hamulca przedniego i tylnego</p>	<p>motocyklem szosowym podczas pokonywania zakrętów. Omówienie ćwiczeń, a następnie zademonstrowanie prawidłowego ich wykonania.</p> <p>Zaprezentowanie kolejno następujących ćwiczeń:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) po ruszeniu z miejsca jazda z prędkością około 50 km/h, wykonywanie skrętów w prawą i lewą stronę po uprzedniej redukcji biegu; 2) pokonywanie zakrętów przy różnych prędkościach bez podpierania się nogami; 3) wykonywanie slalomów przy prędkości minimalnej 10 km/h między 10 pachołkami rozstawionymi co 3 – 4 m od siebie tak, aby ich nie potrącić i nie podierać się nogami; 4) jazda po torach wyznaczonych pachołkami. <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie aby każda osoba szkolona indywidualnie wykonała ćwiczenia. Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p>	<p>techniki jazdy</p>	<p>zagadnień</p> <p>pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia</p>	<p>(T)</p> <p>19 godzin (P)</p>
<p>7. Jazda szosowa</p>	<p>Omówienie zasady jazdy torom szkoleniowym przy zastosowaniu co najmniej trzech przełożeń skrzyni biegów pojazdu. Opisanie sposobu pokonywania zakrętów przy zachowaniu właściwej techniki i taktyki jazdy. Wyjaśnienie, na czym polega hamowanie z redukcją biegów. Opisanie manewru skrętu szosowego oraz omówienie techniki przeciwskrętu. Przedstawienie bezpiecznych torów przejazdu i właściwej pozycji kierującego pojazdem oraz odpowiedniego reagowania balensem ciała w zależności od występujących zakrętów. Omówienie prawidłowej pozycji kierującego pojazdem na krętym odcinku toru szkoleniowego oraz omijanie przeszkód na zakręcie.</p> <p>W szczególności zwrócenie uwagi na umiejętność odpowiedniego zachowania się kierującego podczas pokonywania łuku na spadku toru szkoleniowego.</p>	<p>Instruktor</p> <p>techniki jazdy</p>	<p>Omówienie zagadnienia</p> <p>pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia</p>	<p>1 godzina (T)</p> <p>5 godzin (P)</p>

				Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona indywidualnie wykonała ćwiczenia. Powtórzenie ćwiczenia w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.		
--	--	--	--	--	--	--

Zestawienie liczby godzin zajęć teoretycznych (T) i zajęć praktycznych (P) przeprowadzanych podczas kursu podstawowego w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych (T)	praktycznych (P)
1	-	3	-
2	-	2	-
3	-	2	-
4.1	1	2	-
	2	1	7
	3		
	4	1	5
	5		
	6	1	19
	7	1	5
Suma (T) i suma (P)		13	36
Suma (T) i (P)		49	

Temat nr 4.2: Technika i taktyka jazdy w warunkach specjalnych w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E

Cel: Po zakończeniu zajęć osoba szkolona powinna:

- umieć kierować pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne z zachowaniem ogólnych zasad z zakresu techniki i taktyki jazdy pojazdem,
- umieć manewrować pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne po wyznaczonej trasie – ślalomu,
- znać konsekwencje przecenienia własnych umiejętności,
- wiedzieć, jak prędkość jazdy wpływa na zwiększenie trudności kierowania pojazdem w różnych sytuacjach drogowych,
- mieć większą świadomość, jakie znaczenie ma unikanie ryzyka drogowego,
- wiedzieć, jaki jest związek pomiędzy prędkością jazdy a czasem zaistnienia zdarzenia drogowego,
- znać trudności związane z prawidłową oceną zachowania się pojazdu na różnych nawierzchniach drogowych,
- znać związek pomiędzy techniką jazdy a zachowaniem się pojazdu,
- umieć prawidłowo hamować na prostym odcinku drogi oraz na łuku drogi pojazdem wyposażonym w system zapobiegający blokowaniu kół podczas hamowania (ABS) lub w konwencjonalny układ hamulcowy,
- znać wpływ nowoczesnych systemów elektronicznych na wykonywanie manewrów i zachowanie się pojazdu,
- umieć operować kotłem kierownicy w skrócie szosowym i właściwie reagować na poślizg kół.

Kategoria uprawnień	Zagadnienie	Wskazówki dotyczące realizacji	Osoba prowadząca	Metoda	Czas realizacji
B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E, D1, D1+E, D i D+E	1. Ogólne zasady techniki i taktyki jazdy pojazdem 2. Kierowanie pojazdem po wyznaczonej trasie – ślalomu	Przypomnienie czynności związanych z przygotowaniem pojazdu i wskazanie ich wpływu na bezpieczeństwo jazdy. Omówienie i zaprezentowanie prawidłowej pozycji kierującego w pojeździe – ustawienie wymiaru dolnego i górnego kierownicy, sposób ułożenia rąk na kierownicy oraz ustawienie lusterek. Zwroć uwagę na prawidłowe korzystanie z pasów bezpieczeństwa i zagłówek. Wskazanie wpływu prawidłowej pozycji w pojeździe na wykonywanie manewrów. Omówienie różnic techniki i taktyki jazdy pojazdem z przednim napędem i pojazdem z tylnym napędem. Wyjaśnienie pojęcia podsterowności i nadsterowności pojazdu oraz skrętu manewrowego. W ramach pokazu zaprezentowanie techniki i taktyki kierowania pojazdem przodem i tyłem po wytyczonej trasie (ślalomu). Zwroć uwagę szczególnie na prawidłowe ułożenie rąk kierującego na kole kierownicy podczas wykonywania skrętu manewrowego.	Instruktor techniki jazdy	Omówienie zagadnień pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia	1 godzina (T) 3 godziny (F)

				<p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i przejechała przodem oraz tyłem wytyczoną trasę (stalom).</p> <p>Ćwiczenie wykonuje się z prędkością minimalną 10 km/h między 10 pachołkami rozstawionymi w odległości około 1,5 długości pojazdu bez ich potrącenia i ominięcia. Powtarzanie ćwiczenia w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p> <p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczenia.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodzić:</p> <ul style="list-style-type: none"> -- przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności, -- cysterna wypełniona do połowy płynem. 	
--	--	--	--	---	--

3. Hamowanie na prostym odcinku toru szkoleniowego i na łuku	<p>Omówienie zasady działania konwencjonalnego układu hamulcowego i układu hamulcowego wyposażonego w system zapobiegający blokowaniu kół podczas hamowania (ABS) – wskazanie różnic.</p> <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>Zademonstrowanie manewru hamowania na prostym torze i na łuku pojazdem wyposażonym w system zapobiegający blokowaniu kół podczas hamowania i w konwencjonalny układ hamulcowy.</p> <p>Zwrócenie szczególnej uwagi na odpowiednie dobranie prędkości granicznej, umożliwiającej prawidłowe wykonanie manewru hamowania.</p> <p>Opisanie oddziaływania siły odśrodkowej na pojazd w czasie hamowania awaryjnego na łuku.</p> <p>Omówienie i zaprezentowanie działania innych nowoczesnych systemów elektronicznych (np. systemu stabilizacji toru jazdy, systemu kontroli trakcji) i ich wpływu na wykonywanie manewrów.</p> <p>W ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i ćwiczyła zademonstrowane manewry z różnymi prędkościami.</p> <p>Ćwiczenie ma na celu uświadomienie granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe. Powtarzanie ćwiczenia w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p> <p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E,</p>	Instruktor techniki jazdy	Omówienie zagadnienia	1 godzina (T)
--	---	---------------------------	-----------------------	---------------

		<p>CI+E, C+E, DI+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczeń.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodzić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności, – cysterna wypełniona do połowy płynem. 	pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia	3 godziny (P)
4. Kierowanie pojazdem na prostym odcinku toru	Omówienie pojęcie tzw. skrętu szosowego. Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie	Instruktor techniki jazdy	Omówienie zagadnienia	1 godzina (T)

<p>szkoleniowego i na tuku podczas pokonywania wyznaczonej trasy</p>	<p>osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>W ramach pokazu zaprezentowanie prawidłowej techniki pokonywania pojazdem łuku drogi. Zwrócenie szczególnej uwagi na: ułożenie rąk na kole kierownicy i operowanie kołem kierownicy w skręcie szosowym, dobór prędkości i przełożenia skrzyni biegów, tory przejazdu oraz występowanie nadsterowności i podsterowności pojazdu. Omówienie wpływu rodzaju i stanu nawierzchni na przyczepność kół. Omówienie i zaprezentowanie działania nowoczesnych systemów elektronicznych i ich wpływu na wykonywanie manewrów. Następnie w ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i ćwiczyła zademonstrowane manewry. Powtórzenie ćwiczenia w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p> <p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczeń.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodzić:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności, – systema wypełniona do połowy płynem. 	<p>pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia</p>	<p>5 godzin (P)</p>
<p>5. Wyprowadzanie pojazdu z poślizgu w warunkach</p>	<p>Scharakteryzowanie techniki i faktyki jazdy w przypadku możliwego poślizgu kół. Wskazanie różnic w poślizgu</p>	<p>Instruktor techniki jazdy</p>	<p>1 godzina (T)</p>

	<p>symulowanych na płycie poślizgowej</p>	<p>osi przedniej i tylnej. Opisanie reakcji obronnych kierującego pojazdem na powstały poślizg. Zwroćcie szczególnej uwagi na wpływ prędkości i używanie pedału hamulca na technikę wyprzedzania pojazdu z poślizgu. Podkreślenie konieczności zajmowania prawidłowej pozycji kierującego w pojeździe.</p> <p>Przed przystąpieniem do pokazu i ćwiczeń przypomnienie osobom szkolonym o konieczności przestrzegania zasad bezpieczeństwa.</p> <p>W ramach pokazu zaprezentowanie prawidłowej techniki pokonywania wyznaczonej trasy pojazdem (w tym zademonstrowanie techniki i taktyki omijania niespodziewanej przeszkody w sytuacji, gdy nie jest możliwe zatrzymanie przed nią pojazdu). Zwroćcie szczególnej uwagi na kształcenie umiejętności w zakresie prawidłowych odruchów obronnych na poślizg tylnej osi pojazdu.</p> <p>W ramach ćwiczeń polecenie, aby każda osoba szkolona zajęła prawidłową pozycję za kierownicą i przećwiczyła technikę pokonywania wyznaczonej trasy, wykonując ćwiczenie z różnymi prędkościami.</p> <p>Ćwiczenia mają na celu uświadomienie granic, których przekroczenie sprawia, że panowanie nad pojazdem przestaje być możliwe.</p> <p>Powtarzanie ćwiczeń w zależności od potrzeb osób szkolonych oraz bieżące omawianie popełnianych błędów.</p> <p>W przypadku odpowiednio prawa jazdy kategorii B+E, C1+E, C+E, D1+E, D+E omówienie sposobu zachowania się zespołu pojazdów podczas wykonywania wyżej wymienionych manewrów oraz przeprowadzenie ćwiczeń.</p> <p>W zakresie prawa jazdy kategorii C+E ćwiczenia należy wykonać przy użyciu zespołu pojazdów, w którego skład będzie wchodzić:</p> <p>– przyczepa obciążona do połowy swojej dopuszczalnej ładowności,</p>	<p>pokaz (przed każdym ćwiczeniem) + ćwiczenia z wykorzystaniem zdalnego urządzenia do pomiaru prędkości</p>	<p>6 godzin (P)</p>
--	---	--	--	---------------------

- systema wypełniona do połowy płynem.

Zestawienie liczby godzin zajęć teoretycznych (T) i zajęć praktycznych (P) przeprowadzonych podczas kursu podstawowego w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych (T)	praktycznych (P)
1	-	3	-
2	-	2	-
3	-	2	-
4.2	1	1	3
	2		
	3	1	3
	4	1	5
	5	1	6
Suma (T) i suma (P)		11	17
Suma (T) i (P)		28	

II. Kurs uzupełniający

1. Osoba posiadająca zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A, która rozszerza jego zakres o kategorie prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E, uczestniczy w kursie uzupełniającym, obejmującym szkolenie w zakresie:

- 1) tematu nr 1, 2 i 3 (przypomnienie materiału) – 1 godzina;
- 2) tematu nr 4.2 (w pełnym zakresie).

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych (T)	praktycznych (P)
1	-	1	-
2	-		
3	-		
4.2	1	1	3
	2		
	3	1	3
	4	1	5
	5	1	6
Suma (T) i suma (P)		5	17
Suma (T) i (P)		22	

2. Osoba posiadająca zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C, C+E lub D1, D1+E, D i D+E, która rozszerza jego zakres o kategorie prawa jazdy A1, A2 i A, uczestniczy w kursie uzupełniającym, obejmującym szkolenie w zakresie:

- 1) tematu nr 1, 2 i 3 (przypomnienie materiału) – 1 godzina;
- 2) tematu nr 4.1 (w pełnym zakresie).

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych (T)	praktycznych (P)
1	-	1	-
2	-		
3	-		
4.1	1	2	-
	2	1	7
	3	1	5
	4		
	5	1	19
	6		
	7	1	5
Suma (T) i suma (P)		7	36
Suma (T) i (P)		43	

3. Osoba posiadająca zezwolenie w zakresie prawa jazdy kategorii B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E, która rozszerza jego zakres o kategorie prawa jazdy B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E, uczestniczy w kursie uzupełniającym, obejmującym szkolenie w zakresie:

- 1) tematu nr 1, 2 i 3 (przypomnienie materiału) – 1 godzina;
- 2) tematu nr 4.2 (krótkie omówienie zagadnienia – maksymalnie 15 min, pokaz, ćwiczenia), w zakresie:
 - a) zagadnienia nr 1 i 2 – 2 godz. 10 min,
 - b) zagadnienia nr 3 – 2 godz. 10 min,
 - c) zagadnienia nr 4 – 3 godz. 10 min,
 - d) zagadnienia nr 5 – 3 godz. 15 min.

Numer tematu	Numer zagadnienia	Liczba godzin zajęć	
		teoretycznych (T)	praktycznych (P)
1		1	-
2			
3			
4.2	1	10 min	2
	2		
	3	10 min	2
	4	10 min	3
	5	15 min	3
Suma (T) i suma (P)		2	10
Suma (T) i (P)		12	

**WZÓR ZAŚWIADCZENIA O UKOŃCZENIU KURSU PODSTAWOWEGO ALBO KURSU
UZUPEŁNIAJĄCEGO DLA KIEROWCÓW POJAZDÓW UPZYWILEJOWANYCH LUB
POJAZDÓW PRZEWOŻĄCYCH WARTOŚCI PIENIĘŻNE**

Format A5 lub A4

.....
(miejscowość i data)

.....
(pieczęćka ośrodka doskonalenia techniki jazdy)

Z a ś w i a d c z e n i e nr/.....¹⁾

**o ukończeniu kursu podstawowego/kursu uzupełniającego²⁾ dla kierowców pojazdów
uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne**

w zakresie prawa jazdy kategorii

przez
(imię, imiona i nazwisko)

numer PESEL lub data urodzenia³⁾

posiadający(-ca) prawo jazdy kategorii²⁾

wydane przez⁴⁾

Data		Liczba godzin przeprowadzonych zajęć	
rozpoczęcia kursu	zakończenia kursu	teoretycznych	praktycznych

.....
(podpis i pieczęćka kierownika ośrodka doskonalenia techniki jazdy)

Objaśnienia:

¹⁾ Wpisać kolejny numer zaświadczenia łamany przez rok jego wydania, np.: 1/2013.
²⁾ Niepotrzebne skreślić.
³⁾ W przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL wpisać datę urodzenia.
⁴⁾ Wpisać nazwę organu.

WZÓR ZEZWOLENIA NA KIEROWANIE POJAZDEM UPrzywilejowanym LUB
POJAZDEM PRZEWOŻĄCYM WARTOŚCI PIENIĘŻNE

Rozmiar: 74 mm x 105 mm x 2 mm

Barwa tła: różowa

Barwa napisów: czarna

Strony: 1, 2

**ZEZWOLENIE NA KIEROWANIE POJAZDEM
UPrzywilejowanym LUB POJAZDEM
PRZEWOŻĄCYM WARTOŚCI PIENIĘŻNE**

1. Nazwisko

2. Imię/Imiona

3. Numer PESEL lub data urodzenia¹⁾

4. Miejsce zamieszkania: kod

miejscowość

ul.

nr budynku nr lokalu

5. Zakres zezwolenia²⁾
A1, A2 i A
B1, B i B+E
C1, C i+E, C i C+E
D1, D i+E, D i D+E

6. Data wydania
(podpis posiadacza)

.....
(dzień, miesiąc, rok)

7. Data ważności
**Zezwolenie jest ważne
wraz z legitymacją służbową³⁾**

.....
(dzień, miesiąc, rok)

8. Organ wydający:
nazwa

kod miejscowość

9. Nr zezwolenia /⁴⁾

.....
(podpis i pieczętka organu wydającego)

1

Objaśnienia:
¹⁾ W przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL wpisać datę urodzenia.
²⁾ Niepotrzebne skreślić.
³⁾ Dotyczy osób, o których mowa w art. 109 ust. 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami.
⁴⁾ Wpisać numer zezwolenia łamany przez rok jego wydania, np. 1/2013.

2

Uzasadnienie

W związku z uregulowaniem w *ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami* (Dz. U. Nr 30, poz. 151, z późn. zm.) kwestii, dotyczących kierowców pojazdów uprzywilejowanych (art. 106 – 109) oraz kierowców przewożących wartości pieniężne, albo inne przedmioty wartościowe lub niebezpieczne (art. 110) istnieje konieczność, na podstawie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 111 ust. 1 ww. ustawy, wydania przez ministra właściwego do spraw transportu rozporządzenia w sprawie programów kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne, wydawania i przedłużenia zezwolenia dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne, postępowania z dokumentacją związaną z prowadzeniem kursów oraz wzorów stosowanych dokumentów.

Dotychczas obowiązujące przepisy, dotyczące kierowców pojazdów uprzywilejowanych, znajdowały się w *ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1137). Na podstawie tych przepisów kierowca pojazdu uprzywilejowanego był obowiązany posiadać zaświadczenie wydane przez właściwy podmiot: pracodawcę, dowódcę jednostki wojskowej, organ Policji, wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. W celu uzyskania tego zaświadczenia należy ukończyć 21 lat oraz posiadać orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdami. Kierowcy przewożący wartości pieniężne nie są obowiązani posiadać żadnego wyżej wymienionego zaświadczenia.

Ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami nakłada na kierowców pojazdów uprzywilejowanych oraz pojazdów przewożących wartości pieniężne albo inne przedmioty wartościowe lub niebezpieczne obowiązek posiadania zezwolenia wydanego przez starostę właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. Kierowca, oprócz ukończonych 21 lat i braku przeciwwskazań zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym (przewożącym wartości pieniężne albo inne przedmioty wartościowe lub niebezpieczne) będzie obowiązany ukończyć stosowny kurs.

Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej wydane na podstawie art. 111 ust. 1 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami* określa szczegółowy program kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne, tryb postępowania przy wydawaniu zezwoleń, wzory stosowanych dokumentów, wysokość opłat za zezwolenie oraz sposób wymiany zaświadczeń na zezwolenia.

W celu uzyskania uprawnień do kierowania pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne będzie trzeba ukończyć kurs podstawowy prowadzony przed ośrodek doskonalenia techniki jazdy stopnia wyższego w zakresie prawa jazdy kategorii A1, A2 i A, B1, B i B+E, C1, C1+E, C i C+E lub D1, D1+E, D i D+E. Po ukończeniu kursu podstawowego przeprowadza się egzamin z części teoretycznej i praktycznej, obejmujący zakres zrealizowanego kursu. Po uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu kierownik ośrodka doskonalenia techniki jazdy stopnia wyższego wydaje osobie szkolonej zaświadczenie o ukończeniu kursu. Na podstawie przedmiotowego zaświadczenia oraz orzeczenia lekarskiego i psychologicznego o braku przeciwwskazań odpowiednio zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne, starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wydaje zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne.

W celu rozszerzenia zakresu posiadanego zezwolenia trzeba będzie ukończyć kurs uzupełniający. Po uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu z części teoretycznej i praktycznej, obejmującego zakres realizowanego kursu, kierownik ośrodka doskonalenia techniki jazdy stopnia wyższego wydaje osobie szkolonej zaświadczenie o ukończeniu kursu uzupełniającego, na podstawie którego starosta rozszerzy zakres posiadanego zezwolenia.

W przypadku gdy osoba ubiegającą się o wydanie zezwolenia albo przedłużenie jego ważności jest żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszem lub pracownikiem: Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Biura Ochrony Rządu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Inspekcji Transportu Drogowego, Służby Więziennej, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i organów kontroli skarbowej, a także pracownikiem wojska, zezwolenie wydaje albo przedłuża jego ważność organ jednostki, w której osoba ta pełni służbę lub jest zatrudniona. Tryb postępowania w sprawie wydania albo przedłużenia ważności zezwolenia określają regulacje wewnętrzne tych jednostek.

Na podstawie art. 131 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami* osoby, które posiadają zaświadczenie wydane w trybie art. 95a *ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym*, są uprawnione do wymiany posiadanego zaświadczenia na zezwolenie. Przepisy przejściowe i końcowe zostały ustanowione w celu określenia trybu postępowania przy wydaniu zezwolenia takim osobom.

Załącznik nr 1 do rozporządzenia określa Program kursu podstawowego i kursu uzupełniającego dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne. Załącznik nr 2 do rozporządzenia określa wzór zaświadczenia o ukończeniu kursu podstawowego albo kursu uzupełniającego. Załącznik nr 3 do rozporządzenia określa wzór wniosku o wydanie albo przedłużenie ważności zezwolenia, natomiast załącznik nr 4 do rozporządzenia określa wzór zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne.

W związku z wejściem w życie *ustawy z dnia 4 stycznia 2013 r. o zmianie ustawy o kierujących pojazdami* (Dz. U. poz. 82) opłata ewidencyjna za wydanie albo przedłużenie ważności zezwolenia będzie pobierana od dnia 4 stycznia 2016 r. Ze względu na powyższe konieczna będzie nowelizacja rozporządzenia w celu nałożenia od dnia 4 stycznia 2016 r. na osoby ubiegające się o wydanie albo przedłużenie ważności zezwolenia obowiązku uiszczenia dodatkowo opłaty ewidencyjnej.

Termin wejścia w życie rozporządzenia jest ściśle związany z terminami określonymi w art. 139 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami*. Termin wejścia w życie projektowanego rozporządzenia został określony na dzień następujący po dniu ogłoszenia.

Zgodnie z *ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa* (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), projekt rozporządzenia został udostępniony na stronach urzędowego informatora teleinformatycznego – Biuletynu Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem rozporządzenia.

Projekt nie podlega konsultacjom, zaopiniowaniu lub uzgodnieniu z właściwymi instytucjami i organami Unii Europejskiej lub Europejskim Bankiem Centralnym.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach, dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Ocena skutków regulacji

1. Podmioty, na które oddziałuje przedmiotowy akt normatywny:

- 1) kierowcy pojazdów uprzywilejowanych, pojazdów przewożących wartości pieniężne, albo inne przedmioty wartościowe lub niebezpieczne (obecnie ok. 80 tys. – liczba odnosi się do kierowców pojazdów uprzywilejowanych, w perspektywie trzech lat liczba ta może wzrosnąć do 85 tys.);
- 2) starostowie.

2. Konsultacje społeczne:

Projekt rozporządzenia został skonsultowany z następującymi podmiotami:

- Polskie Stowarzyszenie Motorowe Ośrodków Doskonalenia Techniki Jazdy,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Komunikacji,
- Związek Powiatów Polskich,
- N.Z.Z. Kierowców,
- Forum Związków Zawodowych,
- Polska Rada Ratowników Medycznych.

Uwagi do projektu rozporządzenia wniosły następujące podmioty:

- Polskie Stowarzyszenie Motorowe Ośrodków Doskonalenia Techniki Jazdy,
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Wydziałów Komunikacji,
- Polska Rada Ratowników Medycznych,
- Ogólnopolski Związek zawodowy Pracowników Służb Ratowniczych.

Uwzględniono następujące uwagi:

- określono termin realizacji wniosku o wydanie zezwolenia,
- dodano konieczność uiszczenia opłaty ewidencyjnej za zezwolenie,
- uzupełniono zezwolenie o informację o jego zakresie,
- uzupełniono listę załączników przedkładanych przy przedłużeniu ważności zezwolenia.

Nie uwzględniono następujących uwag:

- obniżenie opłaty za wydanie zezwolenie na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym i pojazdem przewożącym wartości pieniężne dla osób, które uzyskały zaświadczenie uprawniające do kierowania pojazdami uprzywilejowanymi na podstawie dotychczasowych przepisów z 50 zł do 20 zł – opłata w zaproponowanej wielkości nie pokryje kosztów wydania zezwolenia,
- zwiększenia wymagań dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne (posiadanie udokumentowanego kilkuletniego stażu w kierowaniu ww. pojazdami), zamierzających rozszerzyć zakres posiadanego zezwolenia – przedmiot uwagi wykracza poza delegację ustawową,
- brak we wniosku punktu o wydanie decyzji administracyjnej – decyzja administracyjna będzie wydawana na oddzielnym dokumencie.

Projekt został rozpatrzony przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego i uzyskał pozytywną opinię.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Proponowana regulacja wpłynie na dochody i wydatki sektora finansów publicznych, w tym budżetu państwa, w taki sposób, że powstanie konieczność sfinansowania kursów podstawowych oraz uzupełniających dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych lub pojazdów przewożących wartości pieniężne. Koszty przeszkolenia żołnierzy, funkcjonariuszy i pracowników jednostek, o których mowa w art. 109 ust. 5 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami* szacuje się na kwotę 40 000 000 zł rocznie, w tym, zgodnie z informacją Ministra Spraw Wewnętrznych, szacowany koszt szkoleń funkcjonariuszy i pracowników Państwowej Straży Pożarnej wyniesie 7 226 000 zł, funkcjonariuszy Straży Granicznej 2 000 000 zł, funkcjonariuszy Biura Ochrony Rządu 225 000 zł i funkcjonariuszy Policji 10 000 000 zł. Dodatkowe koszty poniosą również gminy, które mają ustawowy obowiązek sfinansowania przeszkolenia w przedmiotowym zakresie ochotników ochotniczej straży pożarnej oraz pokrycia kosztów wydania zezwolenia dla ww. (50 zł), i szacuje się je, według danych Ministra Spraw Wewnętrznych, na kwotę 19 000 000 zł rocznie.

Zgodnie z przepisem art. 109 ust. 1 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami*, starosta będzie dodatkowo realizował zadanie, polegające na wydaniu zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne. Na realizację tego zadania będą przeznaczone wpływy w wysokości 50 zł za każde wydane zezwolenie.

Zabezpieczenie zezwolenia przed podrobieniem lub przerobieniem wskazano w załączniku nr 4 do projektu rozporządzenia i polega na określeniu rozmiaru, barwy, numeru zezwolenia, serii i numeru druku oraz umiejscowieniu na dokumencie pieczętki organu wydającego zezwolenie.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Kierowcy pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości pieniężne będą obowiązani ukończyć odpowiedni kurs, którego cena będzie regulowana przez rynek. Z wnioskiem o wydanie zezwolenia na kierowanie pojazdem uprzywilejowanym lub pojazdem przewożącym wartości pieniężne kierowca będzie obowiązany przedłożyć orzeczenie lekarskie i psychologiczne, których koszt określą rozporządzenia wydane odpowiednio na podstawie art. 81 ust. 1 oraz art. 90 ust. 1 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami* (Dz. U. Nr 30, poz. 151, z późn. zm.). Koszt badań lekarskich oraz psychologicznych w zakresie psychologii transportu, zgodnie z ww. ustawą, nie będzie jednak przekraczał 200 zł. Wydanie natomiast zezwolenia lub przedłużenie jego ważności będzie wiązało się z uiszczeniem opłaty w wysokości 50 zł.

Termin ważności zezwolenia, stosownie do art. 109 ust. 2 *ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami*, będzie określał starosta na okres 5 lat, nie dłużej jednak niż na okres wynikający z terminu ważności orzeczenia lekarskiego i psychologicznego o braku przeciwwskazań odpowiednio zdrowotnych i psychologicznych do kierowania pojazdem uprzywilejowanym.

Obciążenia administracyjne ośrodków doskonalenia techniki jazdy związane z powadzeniem kursów dla kierowców pojazdów uprzywilejowanych i pojazdów przewożących wartości

pieniężne ośrodki doskonalenia techniki jazdy będą polegały na obowiązku sporządzania dokumentacji, dotyczącej prowadzonych kursów i będą stanowić niezbędne minimum konieczne do sprawdzenia przez odpowiednie organy prawidłowości przeprowadzanych kursów. Obciążenia te zostaną skompensowane wpływami z ich prowadzenia.

Obciążenie administracyjne osób ubiegających się o zezwolenie ograniczą się jedynie do skierowania wniosku o wydanie zezwolenia i odebranie dokumentu (osobiste lub za pośrednictwem operatora pocztowego).

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Proponowana regulacja nie będzie miała wpływu na sytuację i rozwój regionalny.